

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül-monostor utca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Tulbuzgók ne legyünk.

II.

6. Kötelességünk figyelni, hogy elleneink — legyenek azok bármint ajkuak — fondorkodásainak fel ne üljünk.

Válságos időkben az „Agents provocateurs”-ök veszélyes szerepet szoktak játszani, kik céljuk elérésére különböző útakat követnek.

Egyik barátságot színlelve, izgat a jó ügy mellett, hogy kihágásokra vetemedjünk, kihágásokat igyekeznek előidézni, hogy elleneink jogot nyerjenek ellenkező irányu botrányok tételére. Örizzük meg a tulbuzgóktól. Timeo Danaos, vel dona ferentes.

Másik nyílt sisakkal áll elő, sért, bosszant, gunyol, hogy ablakát betörjék vagy kalapját fejébe nyomják. Ha az ajtón kivetik vagy pár ütletet kap; annál inkább kap rajta, majd megteszi a hirtörőds hírnevelés a magáét, mikor aztán létrejő a várva várt olesó mártíromság, mi elleneink mellett rokon érzést ébreszt föl, minket compromittál.

Ignoráljuk kicsinyded bosszantásait, hagyjuk meg nekik a vissza nem törölt hetekeségek éphemer triumphusát.

7. Kötelességünk örizzük meg, hogy honunk más ajku fiait iránt méltánytalanok, elfogultak ne legyünk.

Gondoljuk meg, hogy az alkotmány által biztosított javadalmakat monopolisálni nem lehet.

Vegyük figyelemre, hogy azért, mert valaki más nemzet fia, még lehet az Andrássy miniszteriumnak legőszintébb barátja, míg lehetnek mások, kik anyai nyelvünkön szólnak, de beszédjeiket e miniszterium ellen intézik.

Végre ne legyünk más nemzetek irányában igen szigorú bírák, ne vegyük rossz neven, ha az új rendszer irányában aggodalmat tanúsítanak, mert ez aplanan ugyan, de tévedések megengedhető, legyünk irántuk előzékenyek, kimélők, ne vezettessük magunkat álszemérem által félre, mert a méltányosság nem mutat gyengeségre, sőt csak is akkor léphetünk fel jogaink mellett erőlesen, ha a másokét tiszteletben tartjuk.

Erdély multja nem dicsőség nélküli. A vallásos üldözések sötét korszakában, bérczei közt talált a türelmesség menhelyét, és elődeink erélyessége felől, egy ünnepélyes diplomatai okirat tesz bizonyosságot, midőn a Leopoldi hitlevél a székelyeket „legharciasabb népeknek,” Erdélyt a „keresztényesség előbástyájának” nevezi.

Szegény kis hazánk évkönyvei vérbe-tükkel vannak írva, de nyugodtan adhatja azokat az utókori bírálata alá, mert súlyos elhivatásának megfelelt.

Előismerést nyert is eleget, midőn áldozatkészége újra meg újra igénybe vétetett, jutalmat semmit.

Még nem találkozott avatt toll, mely Erdély pragmatica historiáját leírhatta, a be-következett események valódi rugóit elfoglaltanul kiűntethette volna, de a közös szenvedés szíviük mélyébe bevészte azon meggyőződést, hogy Erdély — mely ismét állásánál fogva közfigyelemre soha sem méltatott, melyben a mostoha körülmények kérelhetetlen logicaia által, a legnemesebb érzelmek nem-telen tévutakra hajtottak, melyben az áldozatok csak is mártyságra vezethetnek — az elszegényülés, pártviszály és — mi legkeservebb — demoralisatio martalékává válnék, ha jelen állásában továbbra is megmaradna.

Előszeregettel viseltetünk mindnyáján kis hazánk irányában, mert tudjuk nem oka eddigi szenvedéseinknek, s juttatott is számunkra — mennyiben tehet — nehány boldog pillanatot. Bir Erdély bizonyos sajátosságokkal, melyeket — mint valamely tájszavakat — csak Erdély fia tud felfogni és méltányolni, ki itt született, itt érzi magát otthonosan.

Roszn neven venni nem lehet, ha kegyetlennel tekintünk otthonos felszínre, ha könyves szemekkel vesszünk búcsút. Ki érzéketlenül távozik multjától, abban a jövő sem bízhat sokat.

De ily érzélgés csak pillanatilag foghatja el keblünket, melylyel lefizetve tartozunk;

zárunkat; bizalomteljesen lépünk át a Királyhágón egy boldogabb országba, melynek fiai nyílt karokkal fogadják Erdély minden nemzetét, hogy Szent István koronája, szebb jövőt árasztson Apostoli királyunk széles kiterjedt birodalmára.

Kezünkben jövőnk kulcsa, minden jól remélhetünk, csak óvakodjunk a tulbuzgókodásaktól, csak hagyjunk államférfiainknak szabad kezét, ne zavarjuk a nyugalmat, mely miniszteriumunk megfogamlására mulhatlanul szükséges.

A. V.

Pest, márczius 6. 1867.

(D.) Irtam utóbbi cikkemben, hogy a mily alkotmányos érületet jellemző egyetértésre jött a jobb- és baloldal az adó-megszavazás kérdésében, oly szakadás vette kezdetét az ujoncz-megszavazás feletti általános vitánál. Megemlítettem ott Ghiczy képviselő jobbitmányát, melylyel a bizottság kiküldetését indokolni kívánta, s melynek arról kelle meggyőződnie, ha van-e valamely fenyegető veszély, a mely az ujonczok oly siető megadatását sürgetné.

Mintán a baloldal támogatta Ghiczy indítványát, hittük, s én is utóbbi cikkemben említet, hogy újabb nagy szakadás van kilátásba e kérdés miatt.

A jobb oldal nem habozott e fenyegető szakadás kilátásával is a kérdés irányában álláspontját megtartani. Az ujonczokat megtagadni nem lehet annak, a ki az alkotmányt incommensurable quid gyanánt bemutatni nem akarja. Európa s a birodalom népeinek szeme csüng a magyar országgyűlés magatartásán, s ha akkor, midőn a gyermek is tudja, hogy az utóbbi porosz-osztrák hadjárat, a hadsereg nagy részét kipusztította; s ha akkor, mikor az uralkodó utóbbi leiratában fejedelmi buzgalommal igéri, hogy a magyar alkotmányt egész fegyveres erejével védeni s fenntartani fogja, ha ekkor a magyar törvényhozás habozott volna azon, éppen nem nagy ujonczszámot megszavazni: mit mondottak volna az európai nemzetek a mi alkotmányi képességünkről s kötelességünkről; mit mondott volna a Lajthán teli reactio az uralkodó azon eszméjéről, melynélfogva a magyar alkotmány helyreállításában kívánja keresni trónja erejét s hatalmának biztosítékát?

A jobb oldal tisztában volt ezen kérdés felett önmagával, s ugy az országos józan közvélemény, mint Európa szeméi előtt kész volt magára venni minden felelősséget oly tényért, mely a polgári kötelességnek s az alkotmány tekintélyének s possibilitásának józan felfogásából önként következtek. Kérdésen kívül a baloldal nagyobb része is átlátta, hogy az ujoncz-megszavazásnak keresett ürügyek alatti elhalasztásával nem nagy szolgálatot tenne saját európai közvéleményének; s ezt főképp Tisza Kálmán közvetítő föllépéséből lehetett látni, a mely föllépés habozónak látszik ugyan, de oly tapintatos volt, hogy ellenségei is méltányolhatják felfogásának finomságát.

Ő kinyilatkoztatta a hétfői ülésen, hogy ő az ujoncz-megszavazást meg nem tagadhatja, azonban a kiküldött bizottság indoklása alapján meg sem szavazhatná azt, az elnöknek lehetett itt segíteni oly status quaestionis feltétellel, a mely alkalmat nyújtson azoknak, a kik az indoklást meg nem tartják elegendőnek, de az ujonczot megtagadni nem akarják, hogy a kellemetlen dilemmából a közhaza érdekében képpese kiragadtassanak.

A miniszterium nagy avatottsággal formulázta rögtön azon kérdést, mely az elnök által föltetett, s mely alkalmat nyújtott arra, hogy Tisza s a baloldali többsége a jobb oldallal együtt szavazzon s eltávolítsa ellenségeink azon gyanuját, mintha mi előrántott ürügyekkel akarnók elhárítani magunk elöl azon tartozást, a mely egyedül védheti hazánkat s alkotmányos létünket.

Ghiczy képviselő az igaz, hogy mintán formulátja a bizottmány kiküldésénél el nem fogadtatott, s mintán a közigazgatási nagy veszteség, az olaszok, poroszok, francziák rendkívül nagy mérvű fegyverkezése által sem győződött meg arról, hogy szükség van a hadseregben katonára, megmaradt a mellett, hogy az ujonczot nem szavazta meg, hanem ha az egész ház őt követte volna, ma egy oly újabb provisoriumnál állanánk, melyet mindenki igazoltnak itélne hazánk határain kívül. A baloldal két töredéke tartott e részben Komárom képviselőjével, mert a megtagadók száma a szélsőbal mindent tagadó tagjaival együtt alig ment 50-en felül.

A baloldalon így szakadás látszott, de a keddi gyűlésen összeforradott megint e kicsinyke seb. — A részletes vitában a miniszterium egyes

ponthait a baloldal is elfogadta, némelyeket pedig nem, azokban jobbitmányokat akart, melyek éppen nem lényegesen tértek el a jobb oldal jobbitmányától, s mert nem minden szó ugy fogadtatott el, a mint ő akarták, ebből az következett, hogy nemcsak azon pontokra nézve tagadták meg jóváhagyásukat a miniszteri kijavított előterjesztménytől, hanem az egész előterjesztményt, tehát most már mindnyáján az ujoncz-megadás ellen szavaztak. Ez igen sajátos fordulat vala.

Egyébiránt mindez a felfogás és meggyőződés dolga lévén, respectáljuk a meggyőződést. Anynyivalinkább pedig, mert tökéletesen meg vagyunk mindnyáján győződve, hogy a baloldalt épp azon tiszta hazaszeretet vezeti, a mi a jobbat, sőt azt is hiszem, hogy ma még a baloldal nem is áll éles pártként a jobbal szemben, s szintén jól belátja, hogy neki is ma még mind feladata támogatni a parlamentarizmus miniszteri felelősség újdon csiráit.

Hanem ha most már a bécsi lapok magatartását vizsgáljuk azon határozott tevékenység irányában, melylyel a többség a miniszteriumot támogatja, láthatjuk, hogy a reactio megdöbbenve áll, a magyar kormány nagy eredményei előtt, azon osztrákok pedig, kik a februári alkotmányban hitték letéve a parlamentarizmus és szabadság bölcsességét, ma az 1848-ki törvényeink szabadelvűsége előtt meghajolnak. Szabadelvű sajtótörvény, esküdtészek, ez volt a miniszterium első szava a szabad vélemény irányában, megyei élet, választás alapján restauratio, ez volt második szava a nép minden rétegének önkormányzására nézve. Pénz és hadsereg a koronának, hogy védhesse a hazát, s szabadság önkormányzás a népnek, hogy legyen így valóban azon haza, a melyet fenntartani és védeni kell. Ez a második magyar miniszterium programjának elmélete, s ez elmélet megnyugtathatja a koronát s megnyugtathatja a népet.

A fejedelem feljogosítja a miniszteriumot, hogy a nemzet szabadelvű belalkotmányát resitualja és adja meg a népnek, a mi a népe, az országgyűlés többsége feljogosítja a miniszteriumot, hogy vegye a pénzt és katonát azon forrásból, honnan minden alkotmányos nép veszi, s adja meg így a királynak, a mi a királyé.

Midőn a kölcsönös kötelességek teljesítése így a rendes kerékvágásba visszazúkkent, bizhatunk abban, hogy ha az Isten is kedvez, nemzettünk szebb jövőjének alapjait újabb leteheti!

La Hongrie.

Midőn a „Journal Français” Bécsben ez év elején az szárnyak alatt, melyek bárkit is gyanakodóvá tehettek, t. i. a fő-fő-hivatalos lap szárnyai alatt, szétküldé mutatóványát: akkor mi azonnal (a „K. Közlöny” f. é. január 5-diki számában) bátrak voltunk egy szintén franczia nyelven, „La Hongrie” czim alatt, Pesten alapítandó hírlapi közlöny szükségességének eszméjét egész szerényen megpendíteni.

Indokolásunk egyszerű, de — hitünk szerint — elég „begyőző” *) volt, s abból állott, hogy ha valaha, egy most legkevésbé se lehet reánk nézve közömbös: minő információkkal hangolhatik irányunkban a külföld, melynek sympathiaja és igazságos ítéletében végre is nem megvetendő támasza rejlik a jogos nemzeti küzdelmeknek; már pedig egy félhivatalos lap igen természetesen más szempontból fogja commentálni belügyeinket, mint a minő érdekeinkre nézve kíváncsi lehetne. Tehát stb.

Elhangzott bíz a mint gyöngye provincialis szót. Egyedül a „Pesti Napló” koczakázta fővárosi méltóságát annak tudomásul-vételével.

Azonban a „Hon” egyik közelebbi számában e lap párisi levelezője, Pázmány Dénes, február 25-ről következőleg tér maga is egy franczia lap érdeklődésbeni alapításának gondolatára:

„A magyarországi utóbbi kedvező hírek az tteni politikai körökben nagy örömmel fogadtatnak. Vig kézzel vezetett alig volt valaki Párisban, ki azánk eseményeivel foglalkozott volna; addig most mindenki siet dolgainak valódi állásáról magának helyes ösmereteket szerezni. Tudjuk, hogy az osz-

*) „Begyőző”, „beszüntető”, s többféle Landesadvokat és Dicasterial-Concipientek által németből „áttett” korcszavak kezdenek a magyar nyelv geniusának ellenére már fr. leiratok, legm. kéziratok, s a hírlapi irodalomban általánosan divatba jöni. Ideje lenne e hamis irányú szó-dívat hajszát beállítás-ról (Einstellung) — illetőleg megszűntetéséről — gondolkodni, mert már a legkiszűbb türelem is kizárja, ha a nyelvrontók föl nem függesztetnek befolyásaktól. (Sistiren.) Tudós nyelvészeink a passiv ellentállás sznezaiban hallgatnak szemben ez idegen szellemű Áradattal; ez nem elég a dicsőségre. H.

trák kormány mennyi mindent elkövetett, Magyarországot a külföld előtt kicsinyíteni, sőt mint nem is létezőt tüntetni fel. Csoda-e tehát? ha a francziák, kik általában honukon kívül minden más országról nagyon gyér geographiai és historiai ösmeretekkel bírnak, minket csak névleg ösmernek. Sajnos, de való, hogy Franciaországban a köznép egy „Hongrois”, egy „Chinois” vagy „Tartare” között alig tud egy kis különbséget. Párisban és a nagyobb városokban még csak megy; de menjen csak valaki a provinciákra s kérdezze egy közép műveltségű embertől: „Qu est ce que la Hongrie?” majd meglátja, hogy mily furesa feleletet kap. — Egy nem megvetendő feladata leend azért új kormányunknak a Magyarországról külföldön szárnyaló téves fogalmakat eloszlatni, hazánkat pedig a méltóságához illő igazi színben világítani meg. Legjobban s leghamarább ez ugy érettethetnek el, miszerintünk, ha egyrészlől egy liberalis szellemben szerkesztett franczia vagy angol lap jelennek meg Pesten; más részlől azonban Európá nevezetesebb városaiiban ügyünknek több újságok nyeretettének meg. Ez utóbbi ugyan egy kis pénzbe kerülne, de ily körülményekben pár (?) ezer forint nem sajnálandó.

Valóban „megszívlelésre” méltó intéz, mit annyival kevésbé kellene hagyni, hogy elhangozzék, mivel az a másik franczia lap Bécsben épp a közelebbi napokban kinötte magát nagy lappá, s részlekről nem vagyunk elragadtatva azon felvilágosítások által, melyekkel e lap a magyar királyság dolgait a franczia publikum előtt érthetővé kívánja tenni.

A „Journal Français” még sajtóhibáiban is elárulja Magyarország iránti igazságszeretetének nem a legisztiabb kristályforrásból eredő természetét, el azon előszereget, a melylyel ő francziásága mindig hajlandó (vaktában is) korholó megjegyzéseit tárgyává tenni minket. Így például egyik minapi számában azt a tollhibát követte el, hogy a cseh országgyűlés helyett egész főczikkén keresztül a magyar országgyűlésnek tartott felolvasását, külön megmagyarázván a világnak, hogy mi magyarok foederalisták (!) vagyunk, ellenségei a dualismusk (!) s egész politikánk odairányul, hogy b. Beustot megbuktassunk, s a kiegyenlítést meg-hiusítsuk. Igaz, hogy e több mint francziás könyvelmiséggel elkövetett bakklövésre a „J. Français” következő (14-dik) számában következett a „rectification”, melyben az egészet csak „erreur involontaire”-nek nyilvánítja, melyben figyelmezteti olvasóit, hogy „la Diète de Hongrie” helyett tulajdonképp „la Diète de Bohême”-et akart írni, s melyben elismeri, hogy a magyar országgyűlés éppen nem akarja megbuktatni Beust minisztert, s minden törekvése odairányul, miszerint a magyar intézményeket consolidálja, a nélkül, hogy nehézségeket kívánna támasztani a birodalom többi részére nézve. De az ilyen feletle lényeges „erreur involontaire”, egy egész vezércikkben átszöve, — bár gyanúsítani nem szenvedélyünk — mégis csak oly „önkéntelen tévedés” gyanánt tűnik fel előttünk, mely bízalomra nem hangolhat s ily lényeges, — és nekünk minden utólagos helyreigazítások mellett is sokat ártó — tévedések csak arra mutatnak, hogy a directeur gérant felelőssége alatt sok minden elmondható abban a lapban rólunk, ha még egyszer oly szembe-szőkö képtelenség is ez. S valjon mit mondjunk a „J. Français” ugyanazon (14-dik) számában foglalt „Hongrie” czimú újabb cikkének irányáról, melyben a külföld bízalmát a mostani alakulás iránt annak kiemelésével kívánja megintatni, miszerint „az egész épitmény, mit báró Beust ur és gróf Andrássy ur alkot, végre is csak futó homokon alapul” (l'édifice construit par Mr. le baron de Beust et Mr. le comte Andrássy repose sur toujours sur un sable mouvant); valjon kinek tesz szolgálatot e lap, midőn az európai közvélemény részvétét a mostani átalakulás iránt ily csüggesztő prognosticonnal kívánja nemcsak a közömbösség, hanem éppen a bizalmatlanság hideg fokára lelőhasztani? Nektünk bizonyára hasznos szolgálatot ezzel nem tesz! Sőt magának Beust urnak se! Kinek szolgálatában áll tehát a „Journal Français”? Vagy talán ez is „erreur involontaire”? Meglehet, mert részünkről hinni szeretjük, hogy a Beust és Andrássy alkotása kevésbé alapul futóhomokon, mint bármely más (absolutisticus, centralisticus vagy foederalisticus vagy tudja Isten miféle) irányu combinatio, mely a magyar királyság jogai és integritásának megszorítása vagy éppen ignorálása mellett, netalán előtérbe nyomulhatna.

Nem tudjuk, valjon nem követünk-e el megbocsáthatlan attentatumot, ha sajnálattal constataljuk, miképp az egész magyar journalistica egyál-

talában semmi figyelemmel se kíséri az említett bécsi francia lap működését, holott — nézetünk szerint — nemcsak a magyar publicistának méltó tárgya lenne ellensúlyozni annak hatását, hanem e célra egy francia lap alapítása Pesten — egyidőre legalább — hazánk érdekeire nézve éppen nem lenne kárbament áldozat.

Ismét avál végeztük, hogy: dixi et salvavi animam meam!

H. S.

A felső-fehérmegyeiek bizalmi felirata a miniszteriumhoz.

Nagyméltósági gróf!

Miniszterelnök úr!

Megpróbáltatás és megkísértéseknek tett ki a gondviselés, s habár e megpróbáltatás kinos szenvedésekkel járt és érzékeny csapásokat mért ránk: mint a keserű gyógyszer jótékonyan hatott, s jól lehet fájdalom árán, de okláláshoz vezetett.

Ólom-súlylál nehezültek a megpróbáltatások majdnem egy fél nemzedéki kor idején át hazánkra és különösen nemzetünkre, de meghozták azok az oklálást is; beláttuk, hogy nem elég szent és sértetetlen jogainkra támaszkodnunk, s ezeknek érintetlenségében bízva télen maradnunk, hanem a szellemi és anyagi téren tevékenység és munkaság által emelnünk kell nemzetünk erejét és súlyát.

Most e hosszú megpróbáltatás viharos éjje után újra felderül a hajnal, kormányunk élére Nagyméltóságod állott, ki az új zivatartan semmi fáradtságot nem kimélve, ismételt kísérletek sikertelensége miatt sem riadva vissza, újabb meg újabb erővel törekedett a biztos rév felé.

Lankadatlan fáradsáma elvégre siker koronázta. Üdvözlöjük Nagyméltóságodat kormányunk élén és szerencsét kívánunk a nagy munkához, vezesse Nmlsgod hajónkat vissza az alkotmányosság tengerére, hogy így mielőbb a visszaállított megyék és törvényhatóságok védelme alatt a közjólétnek annyira óhajtott révpártja felé közeledhessünk.

Vezéreljen Nmlsgod minket, és mi egész bizalommal követjük, s megragadva az evezőket közreműködünk, mennyire csekély erőnkől telik.

Bizalommal kísérjük utjain, mert meggyőződésünk, hogy a mely hajót ily kormányos vezérel, annak biztos révpártja kell jutni.

Fogadja ezekben üdvözlését és bizalomteljes hódolatát Nmlsgu gróf! Miniszterelnök úr! tisztelő honfitársai:

Felső-Fehérmegye honpolgárai.

A fennebbi bizalmi nyilatkozatot f.fehérmegyei képviselő, Domokos László, folyó hó 2-kán a Deák-kör helyiségében miniszterelnök úr ő excellenciájának következő szavak mellett adott át;

"Tisztelt Miniszterelnök úr!

A Királyhágón túli rész egyik megyéjének, nemes Felső-Fehérmegyének számos magyar, román és szász választói szólítottak fel, Elnökség és kormány iránti bizalmi nyilatkozatok átnyújtására.

Elérkezett tehát elvégre a pillanat, midőn a nemzet kormányának bizalmat szavazhat; eljött az idő, melyben ő Felsőge, meggyőződve a kormány alatt levő népek méltányos igényei kielégítésének szükségességéről, saját atyai szívének legbensőbb sugallatából, visszaállítva a magyar alkotmányt, visszaadta ezáltal a nemzetet is önnön magának és magyar kir. kormányának élére egy férfit állított, ki alkotmányunk visszaszerzésének küzdelmében a legfőbb kitaratást, a legnemesebb erélyt tanusítván, ezáltal a magyar birodalom méltánylatát és elismerését érdemelte ki.

Miniszterelnök úr! Legmagasabb királyi kegyelem, a nagy hazafi bölcs vezérlete alatt mindnyájunk támogatása és népek millióinak ragaszkodása és reménye tödvözik jeleni állásában.

Engedje a Gondviselés, hogy majd, midőn halántéka kiérdemelt babérnak enyheiben nyugvand, ugyanezen kegyelem, ugyanezen bizalom, ragaszkodás és szeretet környezék, és hogy közös magyar hazánk jóllétének fölvirágzására és a keleti székely faj büszkeségére sokáig éljen."

Az éljenzések megszűntével ő excellencia következőleg válaszolt:

"Küldd szíves köszönetemet választóidnak, a hozzám és kormányhoz intézett bizalmi nyilatkozatért. Túl vagyunk elvégre az akadályokon, melyek a két testvérhaza egyesülését gátolták, és a mint hajdan 14-dik Lajos francia király mondá, hogy: „nincsenek többé pyreneusok," úgy mi is elmondhatjuk valahára: „nincsen többé Királyhágó, nincsen többé válaszfal köztünk!"

Biztosítad küldöidöt, hogy nekem és kormányomnak Erdély helyzete kiváló gondunkat képezi, és szintén bizalommal viseltetünk az átalakulás jelen korszakában higgadt eljárások iránt."

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése márcz. 5-kén.

Elnök: Szentiványi K. Jegyző: Tóth V. A miniszterek padján: gr. Andrássy, báró Eötvös, gr. Mikó, b. Wenckheim, Gorove, Horváth Boldizsár miniszterek.

Ez ülésben részletes tárgyalás alá vétetett a miniszteri előterjesztés az u n o c z o z á s tárgyában.

Somsich az első szakaszt úgy kívánja mó-

dosítani, hogy abban „megszavazás" helyett a miniszterium felhatalmazása legyen kifejezve, így: „a hadsereg soraiban támadt hézagok betöltése végett Magyar- és Erdélyország részéről a miniszterium 48 ezer ujoncznak azonnali kiállítására felhatalmazatik." (Helyeslés.)

Várady Gábor ezen módosítványon kívül, még azt is kiemelendően tartja, hogy a ház az ujonczállítás szükséges és halaszthatatlan voltáról a bizottsági jelentésből meggyőződött, s ez értelemben külön indítványt tesz írásban.

Gr. Andrássy miniszterelnök: Tisztelt ház! Miután a kaposvári kerület tisztelt képviselője által javasolt módosítvány inkább megfelel a t. ház által tegnap hozott határozatnak mint a jelenlegi szöveg, szerencsém van kinyilatkoztatni, hogy a kormány maga részéről is azt szívesen elfogadja. A mi e későbbi, — Várady képviselő ur által beadott indítványt illeti, én azt gondolom, hogy igenis szükséges lesz felemlíteni azon körülményt, hogy a ház a kiküldött bizottmány jelentése által győződött meg az ujonczállítás szükségéről és halaszthatatlan voltáról, és hogy innen jövőre semmi következtetés ne vonassék; hanem ez — felfogásom szerint — nem ide tartozik, hanem magába a törvényjavaslatba, a melyet a kormánynak szerencséje lesz a ház elébe terjeszteni, a midőn azon módosítvány is helyén lesz, a melyet t. Bernáth Zsigmond képviselő ur tett.

Ezután zajos discussio fejlődött ki a felett, hogyan kellessék szavazás alá bocsátni a módosítványokat, külön-külön vagy együttesen? nem kevesebb, mint 14-en szólott, házszabályokat olvastak fel stb. Végre elnök elkülönítve tette fel a kérdést.

Somsich módosítványa tetemes többséggel elfogadtatott; Váradyé mellett csupán a szorosán vett baloldal állott fel, az egész jobb és a szélső baloldal tilve maradván.

Gr. Andrássy miniszterelnök: Tisztelt ház! én a végzést úgy fogtam fel, hogy a többség Várady képviselő urnak módosítványát — úgy a mint van — nem fogadta el, és így bátor vagyok most formulázva a t. ház elé terjeszteni azt, a mit előbb az indítványra nézve már elmondottam, hogy t. i. vannak abban oly eszmék, melyeket magam is, illetőleg a kormány olyanoknak ismer el, melyek természetes bevezetéssel és indoklásul szolgálhatnak a hozandó határozatnak. Ezt tehát — nem ragaszkodom annyira a szerkezethez, de ürvendek, ha az a t. ház helybenhagyásával találkozni — ekként lehetne formulázni:

„Miután a képviselőház a szükség megtudására kiküldött bizottsági jelentéséből meggyőződött arról, hogy a magyar ezredeknél azon lábra állítása, mely az ország és a trónnak biztonságára szükséges, halaszthatatlanná vált, a jelen rendkívüli körülmények tekintetbevételével határozatott, hogy a hadsereg soraiban támadt hézagok betöltésére Magyar- és Erdélyország részéről a miniszterium 48 ezer ujoncz azonnali kiállítására felhatalmaztassék." (Helyeslés.)

Ezen ujonnan formulázott javaslat a ház határozatává emeltetett.

Olvastatott a 2-dik szakasz.

Tisza Kálmán erre nézve bővebben indokolt beszéd mellett módosítványt tesz, mely szerint e szakasz így lenne megálapítandó: „az ujonczállítás közlebbi feltételei a miniszterium előterjesztése folytán később, mindenestre azonban a hazai törvények s törvénygyakorlat szellemében és akként fognak megállapítani, hogy az ország által megajánlott ujonczok csak a magyar ezredkebe osztassanak be."

Jókai Mór erre következő s köztetszést aratott szónoklatban mondá el nézeteit:

T. képviselőház! Azon kérdésre, hogy kell-e Magyarországnak és rögtön kell-e fegyverkezni? csak igennel válaszolhatok, s ha ezt jelenti a miniszteri előterjesztés, szavazatommal hozzájárulok.

Az indokokat, miért fegyverkeznünk szükséges, nem meritem a bizottság előadásából: köztudomásúak azok. Napjainkban a diplomácia nem mysterium többé, s a politika nem monopolium. Egész Európa fegyverkezik, még a neutralis Sveicz is; ily időben Magyarország sem fogja magát hazamosb ideig csupa fátylaszenékkkel és illuminációkkal megvédeni.

Azért nem is beszélek, bármily háládatos tárgynak kinálkozzék is, az örök béke áldásairól, a mi vértünk kiméléséről. A béke bizony mindnyájunk előtt kedves, s az elvársz nem kívánatos; de mikor a harezolás kötelességét áll előttünk, akkor egy szívvel és akarattal ott kell lenni mindenkinek, kinek Isten ép szívet és kart adott. Az örök béke nem függ tőlünk: rég forrongó európai kérdések végkitörésükhöz közelitnek, s hogy azoktól magunkat készületlenül ne hagyjuk találni: az reánk rótt kötelesség, nem más.

Volt idő, midőn a magyar nemzet óriási erőfeszítésre volt képes, midőn egy évben 200 ezer, és tíz hó múlva ismét 50 ezer ujonczot szavazott meg az országgyűlés és e fiatal hadseregnek is a régi kipróbált katonaság képezte a tömörítő magvát. Ha ily veszély fenyegetné hazánkat, hiszem, hogy hazánk mai fiatalága sem lenne kevésbé lelkesült, mint volt a husz év előtti.

Többen azon képviselőtársaink közül, kik az ujonczállítást egyáltalában és elvben is ellenzik,

éppen így aggodalmaskodtak az ujonczállítás elvi megszavazásakor 1848-ban, midőn az akkori miniszterium kívánta a háztól. S kérdem tőlük (közbeszólás: „csak egy volt!") Tehát csak azon képviselőtársamtól kérdem: hogy ha akkor a ház az ő aggodalmaira hajlik és a fegyverkezést elhalasztja, nem lett volna-e kénytelen a magyar nemzet a békét oly áron vásárolni meg, hogy ellenségei legkisebbikének adja meg magát? Hogy azt nem tette, igaz, hogy sok ember életét megmentte; de az egyes honfiak életének árán európai életet szerzett magának egy ország, s az akkori nagy véráldozat nélkül ma nem beszélne senki arról, hogy „van Magyarországnak." (Élénk tetszés.)

Ámde teljes mértékben osztozom azon képviselőtársaim aggodalmait, a kik biztosítékokat akarnak birni az iránt, hogy a fegyverkezés Magyarország és a magyar trón érdekében történjék, nem pedig ez érdekek ellenkező irányában.

Az országgyűlés elhatározhatja, hogy az ország állítson ki negyvennyolcz ezer ujonczot; de hogy ne csak negyvennyolcz ezer darab emberi testet, hanem negyvennyolcz ezer hazafiai lelket adjon a hadseregnek, azt csak megfelelő intézkedések által érheti el a törvényhozás. A háborúba menetelt decretálhatja a hatalom, az országgyűlés megajánlhatja a hozzá való eszközöket, előkészíthetik azt a hadvezérek; de a győzelem megnyerése a közkatonák dolga. (Ugy van!)

Hogy a közszellem hiánya a hadseregnél minden hadvezéri combinatiót megfiasit, arról tanuszkodnak a közel mult eseményei.

Azért fölöttébb szükséges, hogy ily intézkedések, melyek a katonai közszellemet fentartják, az országgyűlés által megtéssenek.

Legelső sorban áll azok között, hogy ujonczállításnál a törvény és törvényes szokások megtartassanak.

Mindenki fogja számos példából tudni, hogy az ujonczállítás a mult évek rendszere mellett egyike volt a legodiosusabb adózásoknak a nap alatt. Nem a véradót értem, nem is a formszerű megváltást; hanem azt a valóságos pénzben fizetett adót, a titokban marokba nyomott adót, az állam háta mögött fizetett adót, melyből nem az állam, de annak szolgálai gazdagodtak. Végtelen a visszaélés a népek kizsárolására e tekintetben, s alig hiszem, hogy volna, a ki ne tudná, miszerint még a bérés szolgaleánynek évi bére is egy részben ily célra vesztegetett el, s a kit valóságos elvittek katonának, az csak szegénysége és az emberi igazságtalanság iránti felháborodása érzetét vitte oda magával. Így a katonaszkodás évről-évre népszerűtlenebb eszme lett Magyarországon.

Azért mulhatlannak találom, hogy a kormány nyugtassa meg a népet aziránt, miszerint az ujonczállítás módjára nézve ily rendszert fog életbeléptetni, mely a célznak megfelelően.

Továbbá, a mit hazánknak számos szentesített törvénye elrendelt, hogy a magyarországi ujonczok magyarországi ezredkebe soroztassanak, Magyarországi védelmére szolgáljanak, azt most a törvényeken kívül még egy, a törvényeknél nagyobb ur is kívánja: a szükség. Szükséges, hogy a magyarországi hadiak, a legvéresebb megoldással fenyegető európai bonyodalmak miatt hazánk legközvetlenebb védelmére fordítottassanak, hogy céljuk legyen ez a mi Magyarországnak a magyar király számára, ha kell, a félvilág ellen megvédeni; de ne legyen hivatásuk soha idegen nemzeteket leigázni, a kiknek szabadsága mielőttünk is szent, és ne legyen küldetésük politikai rögeszmékért elhullani, a mikhez Magyarországnak semmi köze. (Élénk helyeslés.)

Ha ezen tárgyakban megnyugtató választ kapunk a magyar kormányfőriaktól, én hazánk fenntartásának érdekében, a trón iránti hűségkötelesség érzetében fogok a miniszteri előterjesztés mellett szavazni; ha azonban ezen kívánságunk, mely Tisza Kálmán tisztelt barátom módosítványában nyert kifejezést, elutasították: akkor kénytelen volnék azon meggyőződésre jutni, miszerint e rendszabály nem Magyarországi felfegyverzésére, hanem Magyarország lefegyverzésére szolgál, s szavazatomat meg kellene attól tagadnom.

E célból pártolom Tisza Kálmán indítványát. (Éljenzés!)

Andrássy Gyula miniszterelnök: T. ház! Már a multkor volt szerencsém a t. ház előtt kijelenteni azt, hogy a kormány maga részéről éppen nem idegenkedik azon föltételt, hogy a Magyarországból kiállítandó ujonczok a magyar ezredkebe soroztassanak, a ház elébe terjesztendő törvényjavaslatba felvenni, és ezt mindenestre meg is fogja tenni. Egyszersmind pedig maga a határozati javaslat kimondja azt, hogy a kormány nem lehetett elkészítve a részletes javaslatnak a ház elébe terjesztésével, mert hiszen méltóztatnak tudni, csak egy-néhány napja, hogy azon terhes hivatás jutott nekünk, úgy szólván a törvényhozás és igazgatás minden ágában felelősség mellett eljárhatni. E garantit tehát a kormány a ház elébe terjesztendő törvényjavaslatba okvetlenül fel fogja venni, valamint azokat is, melyek a jelen viszonyok között az 1840-diki törvények példájára felvehetők. Ennél tovább a kormány természetesen nem bocsátkozhatik a részletekbe: és azon tul kérni fogja, majd midőn a törvényjavaslatot terjeszti a ház elébe,

hogy a végrehajtást a kormányra méltóztassanak bízni, mely bizonyosan kötelességének fogja ismeri, a lehető könnyebbítéseket alkalmazni, és a törvény szerinti s alkotmányos eljárást a belépő visz-szaélések mellőzésével követni.

A mit az előttem szóló tisztelt képviselő ur arra nézve méltóztatott mondani, hogy a jelenlegi rendszer hiányos, hogy azt egy igazságossággal, egy célirányossággal kell pótolni, azon rendszerrel, melyet általában védelmi rendszernek szoktak nevezni, e tekintetben tökéletesen egyetérték vele, és a kormány annak idejében alkotmányos uton ez iránt a t. ház elé javaslatot fog terjeszteni.

Több szónok nem levén feljegyezve, Tisza Kálmán módosítványa szavazásra tűzetett ki, és a többség által el nem fogadtatott.

A 3. 4. és 5-dik szakaszok felolvasatván — változatlanul meghagyattak.

Erre az egész javaslatnak egészen leendő elfogadására nézve 22 képviselő névszerinti szavazást kívánt, melynek eredménye lön, hogy — miután 73 képviselő nem volt jelen, 5 pedig nem kívánt szavazni — az egésznek elfogadására nézve 228-an „igen"-nel, 87-en „nem"-mel szavaztak.

Ezután a főrendekből b. Majthényi László jegyző áthozza a főrendház határozatait, melyek szerint a miniszteriumnak a f. évi közterhekre vonatkozólag adandó felhatalmazás és a nemzeti muzeumi kincseknek a párisi világkiállításra leendő kiküldetése tárgyában a képviselőház határozataihoz csatlakozik.

Minek örömmel tudomásul vétele után, a legközelebbi ülés holnapután, csütörtökön d. e. 10 órára tűzetett ki.

A főrendház ülése márcz. 5-kén.

A főrendek mai ülésében, mely déli 12 órakor tartatott, csekély számmal jelentek meg a tagok.

Elnök: Cziráky János gr. Jegyző Matthyényi László báró, honti főispán.

Majthényi L. b. felolvasta a tegnapi ülésről szóló jegyzőkönyvet, mely minden észrevétel nélkül elfogadtatván, annak Majthényi László b. által a képviselőházhoz átküldetése elhatározatott, a mi azonnal meg is történt, s több tárgy nem levén

Elnök befejezettnek nyilváníta a mai ülést, s miután biztos tudomása van arról, hogy a főrendekhez legközelebb ismét egy fontos előterjesztés fog átküldetni, csütörtökre (márcz. 7-dikére) déli 12 órára ülést tűzött ki.

A beszterezci ev. ref. templom építésére az 1867. febr. havában befolyt könyöradományok közlése.

Ő cs. kir. Apostoli Felsőge, legkegyelmesebb Urunk és Királyunk, méltóztatott a közkinestárból 500 osztrák forintot ajándékozni. — Továbbá:

11. Nemes Nagyváradi városa 20 ft — kr.
12. A nemes Losoncz városi gyűjtemény 31 ft 68 kr.
13. Tiszt. Szabó József felfalusi ev. ref. lelkész úr gyűjtem. 21 ft 60 kr.
14. Mlgoz báró Uray Endre úr 5 ft — kr.
15. Tks Meskó Gyula úr . . 5 ft — kr.
16. Nemes Pécs város tekintetes tanácsától 20 ft — kr.
17. Ns Rosnyóbánya városa 2 ft — kr.
18. Gernyeszegi pap tiszteletes Elekes Kálmán úr gyűjtem. 3 ft 70 kr.
19. A ns Munkács városi gyűjt. 26 ft 20 kr.
20. A Debreczen városi takarékpénztár tks igazgatósága 20 ft — kr.
21. Tks Fogarasi József úr Szathmárból 10 ft — kr.
22. A Vécs közszégi gyűjtemény 2 ft — kr.
23. A Disznajó közszégi gyűjt. 2 ft — kr.
24. A Tiszán tuli helv. hittű főtiszt. püspökségtől . . 12 ft — kr.

Midőn egyfelől legkegyelmesebb Apostoli Királyunk atyai gondoskodását, egyházunk alattvalói hódolattal köszöni meg, — másfelől a többi tisztelt kegyadományozóknak is háláérzetét nyilváníta.

Beszterezén, febr. 28-kán, 1867.

Borosnyai Pál, gondnok.

Levelezés.

Belső-Szolnok. Dézs, márcz. 3. 1867. — Ma reggeli 10 órakor casino- és megye birtokossági közgyűlése volt Torma István 1848-diki követünk s 61-beli alkotmányos főbírák elnökelete alatt. Olvastatik követeink levele a casinóhoz, melyben az 1867-diki felelős miniszterium arczképesarnokát megküldék. Éljenzéssel fogadtatik, s a követeknek köszönő felirat határozatlik. Ezután a casino gyűlés birtokossági közgyűléssé alakul, s követeinknek választóikhoz intézett következő tartalmu értesítése olvastatik:

Tisztelt választóink!

A mire hazánk 18 sanyaru év óta fainak összesített erkölcsi erejével ernyedetlenül törekedett: alkotmányunk teljes helyreállítása — hála a népek sorsát mindig igazságosan intéző isteni Gondviselésnek — ime megvalósult, megadatott! Felsőge királyunk elvégre meggyőződött oly sokszor ismételt kérelmünk, sürgetéseink igazságáról, s mult hó 17-kén kiadott kegyelme királyi válaszában

feltékenyen őrzött, s egyetemlegesen védelmezett alkotmányunkat helyreállítá; visszaadta azt a nemzetnek, a mi a nemzeté; a hazáé; hogy viszont megvárassa a nemzetét, a hazától annak megadását, a mi a királyé.

E leiratot, mely hazánk s nemzetünk történelmében örökké emlékeztetés maradt, másolatban ide mellékelve küldjük nektek, tisztelt választóink, kedves testvéreink! hogy olvasván azt, örüljétek a terhes munka, a szívós kitartás sikerén, melynek részesei, a nagy, a dicső munka igénytelen dolgozói a ti bizalmatokból, s akaratotok folytán mi is valánk.

Az előtt állunk testvérek! de még nem a célnál. Hogy a dicső épület, melynek örök időkre számított alapjai le vannak rakva, valóban olyan legyen, minőnek lennie kell: ernyedetlen kitartással, egyetértéssel, óvatosságra, munkaegységre van szükség. Ti ilyenek fogtok lenni: kitartók, egyetértők, óvatosak s a munkában mindig egyek. S e tudat az, a mi gyenge tehetségeinknek erőt, szívósságot kölcsönöz a nagy munka folytatásához való járulásunkban.

Isten áldja meg hazánkat; királyunkat; áldja meg a mestert, a kinek szavára a haza figyelve hallgatott, s kinek a terhes munkában legnagyobb része van, Deák Ferenczet; áldja meg a haza leendő felelős miniszteriumát, mely a ti akaratotok kifolyása, s mint ilyen hivatal leendő a nagy munka bevégezésére; s áldjon meg végül titeket is összességben s egyenként, részét azon nagygyá s dicsővé leendő hazának, mely magát egyetemlegesen magyarnak vallja, s melynek na o ly regóta soványgott, s megérdemelt ünnepnapja van!

Pesten, febr. 18-án a közörmű napján, 1867.

Hű képviselők

Bethlen Sándor.

Torma Károly.

Követeink ez értesítése a megyének minden szögletéből számosan összesereglett birtokossága előtt felolvastatván, kitörő élénkséggel fogadtatt, s határozatba ment a több száz példányban küldött leiratot a választók között kiosztani, hogy Torma István elnöklése alatt az összes birtokosság ünnepelt főispánunk Wéer Farkas ő nmigánál jelenjék meg. Előtte, ki még az 1848-beli független felelős magyar miniszteriumtól nevezetett volt ki megyénk főispánjává, s ki, úgy szólva, a jogfolytonosságnak megyénkben élő garanciája, jelentse ki ő Felsége s a törvényesen kinevezett miniszterium iránti hódolatunkat; jelentse ki a megye lelkesült örömet az alkotmány teljes visszaállításán. A birtokosság a megyeháza felé vonult ünnepélyes menetben. Azonban főispánunk jelenleg ágyban fekvő beteg, s a birtokosság összes számát nem fogadhatta el, s a nagy teremben maradván a sokaság, kebeléből egy hét tagu bizottságot nevezett ki Torma István elnöklése alatt, kik a főispán halálteremébe menve, Torma István rövid velős szavakban a megye háláörömet fejezte ki az új változás felett, s megkérte, hogy ő Felsége s az általa kinevezett magyar miniszterium iránti hódolatukat terjessze fel, s ünnegának, kiből a megye reménye és büszkesége nyugszik, egészséget s hosszas életet kívánt. Mire ő mlsza betegségtől megtört és úgy szólva csak a szellem által mondott hangokon felelt; a birtokosság személyében helyzett bizalmát köszönettel veszi, s eddig is ez adott erőt küzdelmeiben. Emli a nyert siker tüdő voltát, de még nem ígér küzdelem nélküli napokat, sok akadályt és nehézséget kell meggyőznünk, a haza teljes jogélvezetének elkövetkeztéig. Ő Felségében s a nemzet kitartó szívósságában biztos kezességet lát jobb jövőnk felderítésére.

Torma István a künn váró birtokosságnak ömla szavait tolmácsolván, összesen harásny éljenre törtek, s mindenkinek arcán látszott a megilletődés: tisztelve szeretett főispánunk egészségi állapotjának megbotlása miatt. Ugyanez alkalommal: a miniszteriumhoz a megye nevében bizalmi felirat határozatott. Délben a város nagy terében 180 terítkekre hazafi lakomát ütöttünk, hol lelkes áldomás-szavak emeltettek, jelesen Torma István a királyért és királynéért, Róth Pál a miniszteriumért, Medgyes Deák Ferenczért, Beteg Kelemen főispánunk Wéer Farkasért, Almai K. követünk gr. Bethlen Sándorért, Osváth János Zeyk Károly belügyi osztályfőnökért, Gyárfás Ferencz a nemességért, Földvári Dézs város a lelkes polgáraiért, Torma István a város alkotmányos érzelmű főhadnagyjért s több másokért emeltettek még lelkes áldomások. Az áldomásokat folytonos tarackdörgések kísérték. Este a kaszinó terében fényes táncvigalom. Vasárnap a cath. és reform. templomokban hálaitenisztet tartott tarackok dörgése között. Adja Isten, hogy hazafi ünnepeink áldva legyenek.

Z s m l é n.

N.-Szeben, márczius 3-dikán, 1867. — A mi halad, el nem marad; mondja a közmondás, melynek igazságáról, hogy meggyőződjk, csak e levelet kell elolvasnia tks szerkesztő úr.

A haza minden zugából felharsogó lelkesedés örömjaja hozzánk is csak eljut lassan-lassan a lapok jóakaró levelezőinek tudósítása folytán, s elhibéti ön, egész lelki örömmel olvassuk el egytől egyig e sok tarka, zászós, fáklyás, szózatoss stb. leveleket, melyek az örömtől elfogult levelezők leg-hívebb tolmácsa. De hogy még mi is itt volnánk,

bár a legutolsók között, s örömlöket igaz ügyünk jóra fordultán nem késünk tudt adni, bizonyítja a mai Tedeum, melyen deakul és németül, mint igaz keresztények és loyális polgárokhoz illik, az erdélyi rom. cath. püspök ő excljának parancsára énekelve és imádkozva egész alázattal járultunk az Őr elvére szent áldása és segélyért hazánkra és kormányunkra. Sokan voltak. Pater Webert és segédjeit az oltárnál hagyva, ott volt a helybeli polgármester és négy vagy öt hű senatora; ott volt a szokott vasárnapi áhítatos közönség és itt lakó protestáns magyar testvéreink. Beszélték, hogy tán a helybeli katonaság is hozzá járuland az ünnepélyhez; azonban biz azok nem élegettek efféle keletlenkedésbe, mit a felvadás bon tonja oly nehezen akar elhíhetőknek, komoly dolognak tartani, semmiképp nem akarván jóemlékeztül februári ünnepélyeinek emléket ilyes, mint mondják, kétes ki-meneteli dolgokkal, elrontani. Ah, azok más ünnepélyek voltak! Mily szép közönség, a rang és tudomány minden keresztese, comandirozó és comes, minden hivatal testületileg, alattvalói hűség hálával sietett ilyenkor az „alkotmány“ ünnepére; míg a templomon kívül díszruhában állott a kirukolt katonaság. Akkor más idők voltak; akkor még a civilisatio fénye mellett a homályos multba visszatekintő jogtörténész azon szavait, hogy nemzeti létünk még csak a Budán őrzött szent koronáról tudható (lásd Schuler Lyblói Siebenbürgische Rechts-Geschicht-ejében I. k. 236 l. mit a koronáról mond: „... ein Symbol der nationalen Existens“ stb.) minden ember itt, nemcsak közvetlen hallgatói e tanárnak, hitte; s minket a civilisatio-nak megnyerve híven, rá sem gondolt több, hogy azon, mint e tudós nevezé: „patrimonial-episcopat — feodal Hofstaat“, még egyszer kiemelkedhetik az „archivumok porából.“ De ki is vehetné rossz neven, hogy doctorok és hivatalnokok, kik a mult évben kaszinójukban a még mindig csak kétes reményeket nyújtó leiratokat fenhangon olvasva, s valahányszor általuk chimérának keresztelt felelős miniszteriumunk elmlített, jözülen felkaczagtak, ha mondom, ezen urak a magyar alkotmány visszaállításáért tartott isteni szolgálatra nem menének el? Ki venné rossz neven, ha Szeben nem tűzi ki a nemzeti lobogót; Szeben, hol a szabadelvű polgárság eddig egészen háttérbe nyomva azon legnagyobb részt külföldi csoport által volt képviselve, kik előtt a „Bote“ zászlója lengett, s kiket e város nagy része éppen úgy megitt, mint akármely más jóindulatú fia e hazának? aztán a bölcs éppen szerencsésében legmértékletesebb, s ki tagadná, hogy az eddigi Szeben mindig helyes tapintattal birt. Emlékeztünk csak a mult évi conflukra, s ha szabad, a 63-ki szebeni gyűlésre s a reichsrathba küldött képviselői szavaira.

Valóban, fájdalmas lehet egy hazafira e város állapotának gondolata, s nehéz csodálkozásunkat igazolni nekünk, kik itt lakunk, ha töle bizalmatlanul fordul el. Mert a távollevőknek csak egy város áll előtte, s e város tettei mérvadó itele-tére. Azt, hogy egy lelkes, ifjú, szabadelvű párt mindent megmozdít városuk jó hírének vissza-szerzésére, eddig csak az itt élők, s közelebb-ről a „Siebenbürger Blätter“-ek olvasói tudhatják. Hogy a „Bote“ már rég nem a szász nemzet, hanem csak egy volt könyvkereskedő s hűségese famulusa közlönye: azt még mind kevesen tudják. Azonban az említett párt már mindig több és több teraint nyer, s hogy igaz ügyünk jobbra fordult, őt nem hagyja érzéketlenül, elmlíthetjük például az általános magyar iparegylet itteni fiók-intézetének alapításakor tett örömmilatkozatait és a lövölde szép bálját, hol hazánkért mondott szép toaszok nem hiányoznának.

Mit tehet egy rendszeresen működő, önös cél-tól vezérelt rossz akarat, e város példája híven tükrözi. Nehéz, felette nehéz itt igazságos ítéletet mondanunk, mielőtt bele nem éljük magunkat e város sajátosság helyzetébe és viszonyaiba. A külső ritkán eszhat valahol annyira, mint éppen Szeben ille-tőleg.

— s —

KÜLFÖLD.

— A „Börsenhalle“ bécsi felhivatalos levele-zője az osztrák külügyér keleti politikájának védelmére kel. „Beust báró jegyzéke — így szól — mely Ausztria állását a keleti kérdésben taglalja, mindenfelé méltó feltűnést okozott. De talán sehol annyira megtámadva nem lett, mint az osztrák sajtóban. A külügyminiszter kijelentette, hogy a keleti politika elleni nemzeti ellenzék főindokai valószínűleg azon aggodalomban keresendők, hogy, midőn az osztrák kabinet Oroszországhoz közele-dik, csak a pétervári kormány keleti terveit segíti megérlelni. Azon megjegyzés, hogy a párisi szerző-dések Oroszország javára átvizsgálandók lenné-nek, sok osztrák politikust megrémített, s nem ké-pesek megérteni, minő észszerűsége lehet oly kül-tügyi politikának, melyben Ausztria Oroszország ügyeit viszi előre. Pedig ha e megrémültek job-ban figyelmenek a fordulatra, melyet Franciaország keleti politikájában tett, ebben megtalálják kulcsát az osztrák rejtélynek. Ha Franciaország és Ausztria a keleti kérdésben politikájuk jellemét megváltoztatták, ezt a két hatalom csak combinált számítás-sal tehetné, melynek célja nem lehet egyéb, mint

hogy Oroszországot meggátolják független fellépé-sében, és továbbá, hogy kitudakolják, minő a vi-szony Porosz és Oroszország között.

„Mindkét cél a párisi és bécsi kabinet ösz-hangzó eljárása által teljesen eléretett. (?) A két hatalom közeledése Oroszországhoz azt eredményez-te, hogy utóbbi ugyszólván e két hatalmasság közé szorult, s tehát nem tehet oly könnyen külön kirándulásokat a Keleten. Aztán biztosnak látszik, hogy kitudták, miszerint Sz.-Pétervár és Berlin közt a kötelék még távolról sem oly szilárd, mint a milyennek azt hitték, s a mely sok jövő combina-tionnak más irányt szabott volna. Beust ur jegyzéke azon esetre volt írva, hogy a porosz-orosz viszony, szoros szövetség, ez által meglazítottassék, s mint-hogy e feltétel nem áll, való az, hogy e jegyzék jelenleg nem adja helyes rajzát Ausztria állásának szemben a keleti kérdéssel. De Franciaország és Ausztria közeledése Oroszországhoz, mégis válto-zatlan tény marad, de e tény nem szolgálhat okul azon fölélemlre, hogy már most Oroszország szabadon gazdálkodhatik a Keleten.“

Lemberg, mart. 2. A tartomány-gyűlés mai ülésében, névszerinti szavazásnál 99 szóval 34 el-len elhatározá, hogy a birodalmi tanácsba elkül-dendi követeit, — miután a bizottmány előadója, Zimialkovszky a felirati t-javaslatot visszavette, és a rufhenek felirati tervezetét is elvetette a gyűlés.

FRANCZIAORSZÁG. A francozia kormány-nak sok gondot ad többek közt a sereg újra szervezé-se. Azon tervvel, melyet legközelebb közöltek a lapok, most ismét felhagytak s új tervet készítenek, mely e napokban terjesztetik az államtanács elé. A kormány ugyanis megtudta, hogy a többség nem szándékozik elfogadni e tervet, dacára kitűnő haj-lékonyágának. A fő feladat csak az, hogy a javas-lat ne találjon nagy ellenszeregésre s a kívánt pon-tok azonban mégis eléressenek, mert a kormány meg van győződve, hogy a világtárlat bezárása után komoly teendői lesznek.

Párisi lapok még mindig az észak-németor-szági parlamentet foglalkoznak. A „Constitutionnel“ igen kedvezőleg itéli meg a trónbeszédet. Kiemeli, hogy „az északi szövetség védelmi jelleme tisztán ki van mondva — tiltakozólag minden hódítási esz-me ellen. Ezen beszédőt nem lehet eltagadni azon dícséretet, mondja, miszerint sok mérséklettel s bölcseséggel van írva s tisztán és józanan kijelöli az északi szövetség munkakörét, mely a szerencsés harc és ügyes diplomazia kifolyása.“

Az „Union“ következőleg vezércikkhez: „Azt, hogy azon Nürnbergi gróf utóda, ki csupán Zsig-mond császár kegyéből lett Brandenburg ögróf-jává, e pillanatban Nagy Károly kormánypálczá-ját és országalmáját kezeibe nem vette, csak mér-séklete tulviságának tulajdoníthatjuk. Az ausztriai ház álmait az ő egyetemes országról Franciaor-szág százados politikája megsemmisítette. Azon munkát, melyet I-ső Ferencz, Richelieu és XIV-ik Lajos megtört, most ismét megkísérli s majdnem létesíti egy porosz miniszter merészsege és a Ho-henzollern ház reményen felüli szerencséje. Szabad-e ezt eltérnie Európának és Franciaországnak?“

A „Debatte“ Beust ur körszűgönyéről szólva azt találja, hogy „az osztrák miniszterelnök keleti politikája kalandoz természetű. Az osztrák minis-ter, ugymond, azt akarja, hogy minden európai kormány egyesüljön s tegyen rendőrszolgálatot a szultánnal. Egy tollvonással meg akarja Beust szün-tetni a krimi hadjárat minden eredményét, noha ezek annyi áldozatot követeltek pénzben és vérben. Az osztrák miniszter tervei kétségkívül igen mesz-sze kihatók, s úgy látszik, nem mentek bizonyos naivitástól. Azok nem esalódtak, kik úgy véleked-tek, hogy Beust ur tevékeny, nyugtalan ember, kit gr. Bismark babérkoszorúja nem hágy aludni. Rö-vid idő óta egy nagy politikai szintérre állítva, s kényszerítve megnyitását feltűnő jelenetet rendezni, Beust ur azon államférfiakhoz szegődött, kiknek naponta születik egy új eszméjük, hogyha annak közzétételére felbátorítottak.“

OLASZORSZÁG. Flórencz. A több ezerre menő római emigránsok minden áron haza kíván-koznak; a mutatkozó türelmetlen honvágyat, a ró-mai nemzeti bizottság felszólításának tulajdonítják. Beszélik, hogy a flórenczi kormány a számkivetet-tek ezen igazgatóssága által nyugtalanítva a tuileriák kabinetjéhez fordult, hogy helyzetének nehézségét kifejtse. Azt mondja, hogy „nem képes ezeknek ellentállani s különben is szeretne menekülni a menekültektől, kik terhére vannak az állampénztár-nak. Hogy a szeptemberi egyezmény által kötvé éri ugyan magát, de hogy nem fogja az aspromontei történeteket megújítani és oly polgárok ellen kény-szer-szer szabályokat alkalmazni, kiknek óhajait jogosnakak tartja.“ Hogy mit felelt a franciaia kor-mány, nem tudni, de azt hiszik, hogy a pápánál megkegyelmeztet fog kieszközölni.

A „G. d'Italia“ Napoleon császárnak követ-kező levelét teszi közzé, melyet ez a „Comitato centrale del Trentino“-nak, hozzá intézett íratára válaszolt: „St. Cloud, 1866, aug. 24-ken. Uram! En azon levelet, melyet ön hozzám intézett, ér-dek-vel olvastam és örömmel látom, hogy ön foly-vást látja azon érdeket, melyet e két országnak az egyetértést illetőleg követnie kell. En felfogom, hogy Olaszország az olasz Tyrol iránt érdeklő-dik; de nem nyerheti el, ha Ausztria jó viszony-ba nem lép és a multból táplált haragot el nem felejtji, hogy így egészen a jövő kedvező esé-lyeire hagyja magát. Vegye stb. Napoleon“

KÜLÖNFÉLÉK.

© Ő Felsége lejtövelete Buda-Pestre, bécsi hírek szerint, mára várható.

© Gróf Mikó és Gorove miniszterek a napokban Bécsbe utaznak illető szakjaik ügyeinek szabályozása végett.

© Lónyay miniszter Bécsbe ment, s részt vett a dohánymonopolium bérbeadását tervezte feletti miniszteri tanácskozásban. Lónyay, mint ez várható volt, határozottan e terv ellen nyilatkozott, sőt vonakodott elfogadni, hogy azt a magyar mi-nisztertanács elé terjessze. A magyar pénzügyi-miniszter ezen magatartásával szemben a „Presse“ reméli, hogy maga az összes magyar miniszterium talán más nézetet lesz. Bajosan!

© Gróf Festetics György, a király sze-mélye körüli magyar miniszter, már elfoglalta állá-sát Bécsben.

© Gróf Andrássy miniszterelnök f. hó 6-kán Bécsbe menendő lett volna, de gyöngéledő állapotban lévén, felutazása elmaradt. Azonban este a miniszterelnöknél értekelet tartott. A miniszteri párt ugyane nap szintén értekeletet tartott a Deák-körben, s pártgyűlés lön eredménye az erdélyi ügyeket illetőleg.

© Ghiczy Kálmánnak komárommegyei választói bizalmi iratot nyújtottak át.

© A Királyhágón túli főispánok újbóli s alkalmasabb megválogatás melletti kinevezése a miniszterium részéről már hirlapi combinatiók tárgya.

— Fiumei hírek szerint ott a farsáng utó nap-jai komoran folytak le, minden magán és álarcosz táncvigalom és a nagyhírű „fiume corso menet“ is elmaradt, s mindez azért, mert a közszeretettben álló Matkovich Gáspár még most sincsen sza-bad lábra állítva, s míg ő börtönben van, addig a város gyászolni és nem mulatni akar. Matkovich társai szabadon bocsátattak; de ők nélküle nem akarták a börtönt elhagyni, de Smaich erőhatalom-mal való eltávolítással fenyegette, egy a polgárság által Matkovich szabad lábra állításáért felajánlott bármily magas cautiót is visszautasított. Ez az úr, úgy látszik, hogy azon rögeszmében él, hogy ő Nagy Szulimán korabeli török basa.

— A „Times“ is észrevételekkel kíséri a ma-gyar miniszterium kineveztetését. A többi közt oda-nyilatkozik, hogy az 1848-iki események ismétlése-től nem lehet tartani, miután dacára a különféle nemzetiségek között mutatkozó feltékenykedésnek, a különféle elemek mégis hódolnak az összefarto-zás közös törvényének. Az angol lap ugy találja, hogy a különválási törekvésekben már is bádogy-at-ság vehető észre. A magyarokkal kibékülés igen fontos lépés. Ausztria most két nappal áll, de ez nem szolgálthat okot aggodalomra, miután a bi-rodalom a dualismus alapján is jól megállhat. De e téren nem szabad tovább menni. Ha Horvátország, Csehország, Galiczia ugyanazon állásra törekedné-nek, a melyen Magyarország áll, akkor Ausztria felbomlanék. Csak loyális, bizalom és mérséklet tarthatja fenn a birodalmat. Azon népe Ausztriának, mely önkormányzat után tör, több önellenörködést szükségel mint akármely más. Mert egy ország viszonyai sem oly bonyolultak, mint ez Ausztriában tapasztalható.

— o. — Alkotmányunk visszanyerésének egyik legvisszafordulóbb jelensége az, hogy azok, kik börtönbe szenvedtek honszerelmükért, kik el voltak szülőföldjüktől zárva, a miniszterium közbejárására egymásután nyertik vissza szabadságukat. Egy bér-czeink szülőltje, Berzenczey László is, ki már több év óta Klagenfurtba volt belebezve, a szülőföldjére való szabad visszatérhetésre megkapta a felsőbb engedélyt.

— o. — A magyarországi inség enyhíté-sére, a „Debatte“ szerint, ő Felsége egy millió fo-rintot utalványozott.

— o. — A boldogult István főherczeg — hir szerint — csak hazai jótékony intézetekre 960,000 frtot hagyott.

— o. — Zágráb városa küldöttsége, mely a decz. 28-diki hadkiegészítési — különben is al-kotmányos tárgyalás alá jöendő — páteus vissza-vételét kérelmezendő volt, legfőbb helyen nem fogadtatott el.

© Már tudattuk, hogy a cseh országgyűlés eloszlattatott, mivel a Lajthán túli reichsrathba kö-vetet választani vonakodott, s a birodalom életével megtámadt foederalismus érdekében foglalt állás-pontot. Most márcz. 1-sőjén kelt császári rendelet-tel a morvai és krajnai tartományi gyűlés is el-oszlattatott, mert választott ugyan követeket, de a reichsrath illetékessége felől hozott határozataiban oly felfogás nyílvánult, mely megüszítaná a cél-t. A tirolai landtagot is hasonló sors fenyegette, mivel az is csak feltételek mellett akart választani a reichsrathba; de a landtag, mely tulajdonké-p a reichsrath liberalismusát tart, megelőzte a dolgot azzal, hogy gyorsan elnapolta magát, a miért a cs. kormány éppen nem búsul. Csehországba új hely-tartót s új országnagyot neveznek ki. Prágában nagy meggöbbenést okozott, hogy a lengyelek el-pártoltak a szláv propagandától, s követet választottak a reichsrathba.

© Még az öreg „Presse“ is megadja, hogy a magyar országgyűlés közelebbi határozatai nem kevésbé becslendők: mutatják a kiegyenlítés iránti

